

Vejledende retningslinjer
om
forholdsregler ved seksuelle overgreb og/eller grænse-
overskridende adfærd i LMs arbejde

I 2003 udsendte Landsstyrelsen en rapport om "seksuelle overgreb og/eller grænseoverskridende adfærd". Rapporten var resultatet af arbejdet i et udvalg nedsat af Landsstyrelsen. Siden da er der ændret i lovgivningen, herunder om børneattester. Landsstyrelsen har derfor besluttet at foretage en revision og udsende et nyt dokument. Overvejelserne, der ligger bag det tidligere dokument er fortsat gældende.

April 2007

1. Seksuelle overgreb – en smertelig realitet.

Der forekommer et betydeligt antal sager om seksuelle overgreb i Danmark. Det er en smertelig kendsgerning, at der også i LM og i andre kristne organisationer har været sager om seksuelle overgreb. Erkendelsen af, at det også vil kunne forekomme i fremtiden, nødvendiggør en stillingtagen til en række spørgsmål.

LM ønsker gennem forkyndelse og vejledning at formidle, at menneskets seksualitet er givet af Gud, og at den er givet til at leves ud inden for ægteskabets ramme mellem én mand og én kvinde til gavn og beskyttelse af menneskelivet. Dette syn indebærer, at seksuelle overgreb og/eller grænseoverskridende seksuel adfærd er brud på Guds gode bud og vilje ud over, at sådanne overgreb ofte også vil være et brud på den danske lovgivning og den herskende etik.

Dette syn indebærer også et ønske om at forebygge mod sådanne overgreb, herunder at tilrettelægge arbejdet på en sådan måde, at situationer, hvor overgreb vil kunne forekomme, begrænses mest muligt.

Alle medarbejdere i LM skal kende til LMs overordnede målsætninger. Alle med ledelsesansvar og ikke mindst sjælesørgerisk opgave bør derudover være fortrolige med disse overordnede målsætninger og med de overvejelser, som fremgår af det følgende.

Der er dog ikke hermed gjort op med enhver problemstilling, ligesom ikke alle spørgsmål vil blive besvaret. Dokumentet indeholder nogle bilag med uddybning og til slut en faq (frequently asked questions = ofte stille spørgsmål), som løbende vil blive opdateret med de spørgsmål, der måtte blive stillet om emnet, og som skønnes at have bredere interesse, samt kortfattede svar herpå.

2. Hvad er seksuelle overgreb.

Der er vanskeligt at give en præcis definition af, hvad der ligger i begrebet ”seksuelt overgreb”, som alligevel er valgt som den bedst dækkende kortfattede beskrivelse.

Meget forenklet kan overgreb beskrives, som en handling mod en person mod denne persons vilje eller som den pågældende er ude af stand til at modsætte sig. Når en person er ude af stand til at reagere mod et overgreb, kan det skyldes, at den pågældende på grund af umodenhed ikke er i stand til det. Det kan også skyldes, at der bliver anvendt magt. Magtanvendelsen kan være fysisk, men kan også være psykisk – eventuelt ved benyttelse af autoritet eller på grund af en mere eller mindre udtalt trussel.

Et seksuelt overgreb kan afhængigt af omstændighederne bestå i alt lige fra en berøring til en egentlig voldtægt.

En grænseoverskridende adfærd vil derudover kunne forekomme som en krænkelse i form af en udtalelse af seksuelt indhold eller med seksuelle undertoner. Selvom sådanne krænkelse ikke måtte være strafbare skal de ikke forekomme i LM – slet ikke fra medarbejdere!

Straffeloven anvender ikke begrebet ”overgreb”. Straffelovens kapitel 24, der indeholder §§ 216 – 236, har overskriften ”Forbrydelser mod kønssædeligheden”. I praksis tales også (mere eller mindre i flæng) om sædelighedsforbrydelser, sædelighedssager eller seksualforbrydelser, når man skal karakterisere forbrydelser af seksuel karakter. Når man taler om sædelighedssager er det fordi, der er tale om handlinger, som støder an mod sædeligheden eller moralen.

Det er dog på den anden side ikke sådan, at straffeloven i kapitel 24 gør endeligt op med ethvert brud på sædeligheden. En række bestemmelser er så bredt formuleret, at indholdet i et vist omfang defineres af den gældende moralopfattelse i samfundet.

LMs overordnede syn på seksualitet er ikke sammenfaldende med den herskende moralopfattelse. Straffeloven gør således ikke udtømmende op med, hvad der må anses for grænseoverskridende adfærd i LMs arbejde. Der vil derfor forekomme handlinger, som støder an mod seksualmoralen i LM, uden at det støder den almindelige moralopfattelse eller er strafbart. Disse tilfælde vil dog typisk have en sådan karakter, at de ikke er omfattet af det følgende.

For en nærmere forståelse henvises til bilag 1 og 2, der indeholder dels en gengivelse af de relevante bestemmelser i straffeloven dels en meget kortfattet redegørelse for disse bestemmelser.

3. Forebyggelse i LMs arbejde.

Forebyggelse består ikke kun i at forebygge mod overgreb, men også at forebygge mod ubegrundet mistanke om overgreb. Det følgende er skrevet med henblik på forebyggelse i begge relationer.

Det er vanskeligt på forhånd at udpege personer, der kan tænkes at begå seksuelle overgreb. Hvis det var muligt, ville der ikke være så mange sager om overgreb i Danmark.

På den anden side er det svært at finde undskyldninger bagefter, hvis man ved almindelig omtanke kunne have garderet sig evt. ved at undlade at kalde en person til en opgave.

Som udgangspunkt bør ingen kaldes til opgaver i børne-, ungdoms- eller lejrarbejde uden, at i hvert fald 2 personer med ansvar i LM siger god for vedkommende.

Herudover skal der indhentes børneattest på alle ledere der indtræder eller er indtrådt i en opgave i LMs børne- ungdoms- og lejrarbejde efter den 1. juli 2005. Nærmere vejledning om børneattester findes i bilag 4.

I de situationer, hvor man får betroet ansvar for børn hele døgnet (lejr, kostskoler o.lign.), bør der så vidt muligt være 2 til stede i de situationer, hvor der kan opstå mere intim kontakt, f.eks. når yngre lejr-deltagere skal puttes, vaskes eller hjælpes på toilettet. Dette er navnlig for at undgå situationer, hvor der kan rettes uberettigede beskyldninger om misbrug eller overgreb.

Sjælesorg bør tilrettelægges således, at muligheden for at begå eller blive mødt af beskyldning om seksuelle overgreb begrænses mest muligt. I det omfang det kan lade sig gøre anbefales det, at sjælesorg finder sted mellem personer af samme køn og alternativt i et fredeligt hjørne af et lokale, hvor også andre er til stede. En mulighed er også, at der er en tredjepart til stede i lokalet, eventuelt uden at denne deltager i samtalen. Den pågældende har selvsagt tavshedspligt.

Det er vigtigt at være opmærksom på, at seksuelle overgreb kan blive begået af både mænd og kvinder, men kvinder kan bedre skjule deres handlinger bag en moder- eller omsorgsrolle.

I øvrigt kan følgende bemærkes:

- *Undgå så vidt muligt en-til-en situationer, hvor én voksen og ét barn er alene.*
- *Læg tingene til rette, så der ikke opstår muligheder for hverken overgreb eller uberettiget anklage om overgreb.*
- *Som ansvarlige ledere må man til stadighed være naturligt ængstelige for muligheden af, at et overgreb kan ske. Samtal i medarbejderteamet konkret om, hvordan man undgår situationer, som kan føre til overgreb eller uberettiget anklage om overgreb.*
- *Børn, som er følelsesmæssigt forsømt i deres opvækst, udgør en særlig fare. Giv dem kærlighed og omsorg uden at blive intim. Find som ledere en fælles grænse for knus-, kram-, sidde på skødet-situationer, og vær skærpet opmærksom på at barnets grænser ikke overskrides. Lederne har ansvar for, hvor grænserne kommer til at gå.*
- *Vær ekstra opmærksom i sommersituationer, hvor mange er let påklædte.*

4. Forholdsregler ved mistanke om, at overgreb har fundet sted.

Et seksuelt overgreb er en yderst alvorlig sag, og den, der mener at have været udsat for et sådant, har krav på at blive taget alvorligt i sin anklage, men også som et menneske, der har et umiddelbart behov for hjælp. Den hjælp, der er behov for, går imidlertid langt ud over, hvad der kan ydes i en sjælesørgerisk samtale. Den, som vedkommende betror sig til, kan derfor i første omgang ikke gøre meget andet end at lytte, støtte og vejlede samt vise, at sagen bliver taget alvorligt. En egentlig hjælp kræver dog langt mere end dette.

Der bør reageres hurtigt, når der er blot den mindste mistanke om, at en medarbejder i LM har forgrebet sig. Det er imidlertid vigtigt at pointere, at den, der i første omgang modtager oplysningerne, ikke skal agere politi. En forhastet reaktion, hvor tingene ikke gribes an på den rigtige måde, kan i sidste ende gøre uoprettelig skade.

Hvis en person i sjælesorg oplyser at have været udsat for et seksuelt overgreb eller anden form for grænseoverskridende adfærd af en ansat eller en person med ledelsesansvar i LM, er oplysningen fortrolig. Den pågældende skal opfordres til snarest at rette henvendelse til LMs sekretariat, som formidler kontakt til et udvalg på 3-4 personer, som er særligt kvalificerede til at tage sig af den slags sager. Alternativt skal der indgås en klar og utvetydig aftale om, at sjælesørgeren løses for sin tavshedspligt, så denne kan tage kontakt til udvalget.

Sjælesørgeren skal i første omgang ikke foretage sig andet end at yde den fornødne sjælesorg. Sjælesørgeren kan godt, hvis det ønskes, bistå den pågældende med hjælp og støtte. Sjælesørgeren bør ikke foretage efterforskning på egen hånd. Til eget brug bør sjælesørgeren straks nedskrive, hvad der er sagt.

Hvis en person i sjælesorg oplyser at have været udsat for et overgreb, som ikke er begået ved udnyttelse af tjeneste eller stilling i LM, kan der rettes henvendelse til det nævnte udvalg med henblik på vejledning.

Hvis man på anden måde end i sjælesorg bliver bekendt med eller opmærksom på at en ansat eller en person med ledelsesansvar i LM muligvis har begået et overgreb, bør der straks tages kontakt til LMs sekretariat med henblik på formidling af kontakt til udvalget.

5. Sager i LMs ydre missions arbejde.

Sager i LMs ydre missions arbejde bør som udgangspunkt behandles på samme måde som sager i Danmark med de ændringer, som de særlige forhold på et missionsfelt i et fremmed land og med en fremmed kultur kræver.

Ved mistanke eller beskyldning om overgreb bør der derfor straks rettes henvendelse til missionsekretæren på LMs sekretariat, således at der kan skabes kontakt til udvalget, der er nedsat med henblik på at rådgive i disse sager.

6. Oversigt over bilag

Bilag 1 om straffelovens kapitel 23 og 24

Bilag 2 en kort redegørelse for bestemmelserne i straffelovens kapitel 23 og 24

Bilag 3 om anmeldelsespligt og tavshedspligt

Bilag 4 om børneattester

Bilag 5 blanket til indhentelse af børneattest

7. Faq.

Spørgsmål: Skal der indhentes børneattest på medarbejdere under 18 år?

Svar: Da den kriminelle lavalder er 15 år, gælder det vedtagne om børneattester alle, som er over 15 år.

Spørgsmål: Skal der indhentes børneattest på talere, der medvirker som gæstetalere på en børne- eller ungdomslejr?

Svar: Det afgørende er, om den pågældende vil få kontakt med lejrdelegerne ud over den kontakt, der er som taler. Hvis den pågældende alene virker som taler, skal der ikke indhentes børneattest, men medvirker den pågældende med sjælesørgeriske samtaler, vil der blive tale om en kontakt, der svarer til den, de øvrige ledere har, og der vil da skulle indhentes en børneattest på den pågældende.

Spørgsmål: Skal der indhentes børneattest for køkkenpersonalet på en børnelejr?

Svar: Der gælder det samme som anført om gæstetalere. Det afgørende bliver, om køkkenpersonalet alene har kontakt med børnene i forbindelse med opgaver i køkkenet eller om de også indgår i leder-teamet med andre opgaver, som indebærer kontakt med børnene.

Spørgsmål: Kan en person med en børneattest, der ikke er ren, medvirke i LMs arbejde?

Svar: Den pågældende kan ikke medvirke i lejrarbejdet. Den pågældende kan heller ikke medvirke som leder, medarbejder eller medhjælper i børne- og ungdomsarbejdet. Om den pågældende kan varetage andre opgaver, som ikke indebærer kontakt med børn og unge, må bero på en konkret vurdering og forudsætter forudgående drøftelse og aftale med den, der har det overordnede ansvar for opgaven.

Spørgsmål: Hvor ofte skal der indhentes børneattest på en person?

Svar: Der skal kun indhentes én børneattest på hver person. Har den pågældende været ude af arbejdet i mere end 1 år, skal der dog indhentes en børneattest på ny.

Spørgsmål: Medarbejdere med en ren børneattest, men som har en adfærd, der vækker usikkerhed hos andre, fordi den er lidt aparte eller ikke er som andres? Hvad gør vi?

Svar: Helt generelt kan der nemt forekomme grænseoverskridende handlinger leder og børn imellem, fordi mennesker har så forskellige grænser i den intime sfære, som alle omgiver sig med. For nogle er det en helt naturligt at knuse og kramme til højre og venstre, mens det for andre vil opleves krænkende, hvis der bliver hilst med en omfavelse. For nogle forekommer det naturligt at slås (for sjov) eller kilde og vælte rundt på græs eller gulv, også selvom de, der gør det, er af hver sit køn. Sådant er det, selvom der er andre mennesker/unge/børn, for hvem det vil opleves krænkende at være kropsligt så tæt på en anden, som man er, når man slås eller bliver berørt, fordi der kildes.

Det samme kan ske, når mennesker sidder tæt eller på skødet af hinanden.

Hvordan takler man de ting, også på lejre/i LM Kids kredse, hvor der er (ex. unge) medarbejdere, som netop leger/tumler rundt med deltagere, som måske har andre grænser end lederen? Og hvor lederen

måske er i tvivl om, at det er helt o.k.? På samme måde med medarbejdere, som med deres omgangstone og omgangsform adfærdsmæssigt skiller sig ud fra de fleste. Hvordan takle det? Kan vi bruge dem som ledere?

LM's udvalg, der arbejder med sådanne ting, og LM Kids' ledelse, har opfordret til, at lederen på forskellig vis, tid til anden, sætter overgrebsproblematikken på dagsordenen, når man (typisk) planlægger en lejr, og teamet er samlet. Eller til medarbejdermøder lokalt. Ofte sker det vel på den måde, at man siger til hinanden, at vi skal passe på ikke at overskride nogens grænser på dette felt. Formentlig vil der i sammen forbindelse blive peget på bestemte situationer, som man skal undgå.

Udvalget opfordrer nu til, at lejr-lederen eller den lokale leder i LM Kids i planlægningsfasen i fremtiden får markeret, at det er lederens skøn, der kommer til at afgøre, om opførslen er ok, og at lederen forbeholder sig retten til at gribe ind og standse det, der sker, som lederen skønner/frygter, kan opleves som grænseoverskridende. Det bliver således lederens grænser for disse ting, der kommer til at gælde i den pågældende situation.

Bilag 1

Uddrag af Bekendtgørelse af straffeloven (LBK nr. 1000 af 5/10/2006)

23. kapitel

Forbrydelser i familieforhold

.....

§ 210. Den, der har samleje med en slægtning i nedstigende linje, straffes med fængsel indtil 6 år.

Stk. 2. Den, der har samleje med sin broder eller søster, straffes med fængsel indtil 2 år. Straffen kan bortfalde for den, der ikke er fyldt 18 år.

Stk. 3. Bestemmelserne i stk. 1 og 2 finder tilsvarende anvendelse med hensyn til kønslig omgængelse med en person af samme køn og med hensyn til anden kønslig omgængelse end samleje.

.....

24. kapitel

Forbrydelser mod kønssædeligheden

§ 216. Den, der tiltvinger sig samleje ved vold eller trussel om vold, straffes for voldtægt med fængsel indtil 8 år. Med vold sidestilles hensættelse i en tilstand, i hvilken den pågældende er ude af stand til at modsætte sig handlingen.

Stk. 2. Straffen kan stige til fængsel i 12 år, hvis voldtægten har haft en særlig farlig karakter eller der i øvrigt foreligger særligt skærpende omstændigheder.

§ 217. Den, som skaffer sig samleje ved anden ulovlig tvang, jf. § 260, end vold eller trussel om vold, straffes med fængsel indtil 4 år.

§ 218. Den, der ved udnyttelse af en persons sindssygdom eller mentale retardering skaffer sig samleje uden for ægteskab med den pågældende, straffes med fængsel indtil 4 år.

Stk. 2. Den, der skaffer sig samleje uden for ægteskab med en person, der befinder sig i en tilstand, i hvilken den pågældende er ude af stand til at modsætte sig handlingen, straffes med fængsel indtil 4 år, medmindre forholdet er omfattet af § 216.

§ 219. Den, der er ansat eller tilsynsførende ved fængsel, forsorgshjem, børne- eller ungdomshjem, hospital for sindslidende, institution for personer med vidtgående psykiske handicap eller lignende institution, og som har samleje med nogen, der er optaget i institutionen, straffes med fængsel indtil 4 år.

§ 220. Den, som ved groft misbrug af en persons tjenstlige eller økonomiske afhængighed skaffer sig samleje uden for ægteskab med den pågældende, straffes med fængsel indtil 1 år eller, såfremt forholdet er begået over for en person under 21 år, med fængsel indtil 3 år.

§ 221. Med fængsel indtil 6 år straffes den, der tilsniger sig samleje med en person, der vildfarende anser samlejet som ægteskabeligt eller forveksler gerningsmanden med en anden.

§ 222. Den, som har samleje med et barn under 15 år, straffes med fængsel indtil 8 år.

Stk. 2. Har barnet været under 12 år, eller har gerningsmanden forskaffet sig samlejet ved tvang eller fremsættelse af trusler, kan straffen stige til fængsel indtil 12 år.

§ 223. Den, som har samleje med en person under 18 år, der er den skyldiges adoptivbarn, stedbarn eller plejebarn eller er betroet den pågældende til undervisning eller opdragelse, straffes med fængsel indtil 4 år.

Stk. 2. Med samme straf anses den, som under groft misbrug af en på alder og erfaring beroende overlegenhed forfører en person under 18 år til samleje.

§ 223 a. Den, der som kunde mod betaling eller løfte om betaling har samleje med en person under 18 år, straffes med bøde eller fængsel indtil 2 år.

§ 224. Bestemmelserne i §§ 216-223 a finder tilsvarende anvendelse med hensyn til anden kønslig omgængelse end samleje.

§ 225. Bestemmelserne i §§ 216-220 og 222-223a finder tilsvarende anvendelse med hensyn til kønslig omgængelse med en person af samme køn.

§ 226. Har i de tilfælde, hvor efter foranstående bestemmelser gerningens strafbarhed afhænger af den krænkede persons fra det normale afvigende åndelige eller legemlige tilstand eller af personens alder, gerningsmanden handlet uden kendskab til pågældendes tilstand eller alder, og handlingen af denne grund ikke kan tilregnes ham som forsætlig, bliver, hvis han dog har handlet uagtsomt, en forholdsmæssig mindre straf at anvende.

§ 227. Straf efter §§ 216-226 kan bortfalde, når de personer, mellem hvilke kønslig omgængelse har fundet sted, er indtrådt i ægteskab med hinanden eller har ladet deres partnerskab registrere.

§ 228. Den, der

- 1) forleder nogen til at søge fortjeneste ved kønslig usædelighed med andre,
- 2) for vindings skyld forleder nogen til kønslig usædelighed med andre eller afholder nogen, der driver erhverv ved kønslig usædelighed, fra at opgive det, eller
- 3) holder bordel,

straffes for rufferi med fængsel indtil 4 år.

Stk. 2. På samme måde straffes den, der tilskynder eller bistår en person under 21 år til at søge erhverv ved kønslig usædelighed, samt den, der medvirker til en persons befordring ud af riget, for at denne i udlandet skal drive erhverv ved kønslig usædelighed eller benyttes til sådan usædelighed, når den befordrede person er under 21 år eller uvidende om formålet.

§ 229. Den, der fremmer kønslig usædelighed ved for vindings skyld eller i oftere gentagne tilfælde at optræde som mellemmand, eller som udnytter en andens erhverv ved kønslig usædelighed, straffes med fængsel indtil 3 år eller under formildende omstændigheder med bøde.

Stk. 2. Den, der udlejer værelse i hotel eller gæstgiveri til benyttelse til erhvervsmæssig utugt, straffes med fængsel indtil 1 år eller under formildende omstændigheder med bøde.

§ 230. Den, der optager utugtige fotografier, film eller lignende af en person under 18 år med forsæt til at sælge eller på anden måde at udbrede materialet, straffes med fængsel indtil 2 år eller under særligt skærpende omstændigheder med fængsel indtil 6 år. Som særligt skærpende omstændigheder anses navnlig tilfælde, hvor barnets liv udsættes for fare, hvor der anvendes grov vold, hvor der forvoldes barnet alvorlig skade, eller hvor der er tale om optagelser af mere systematisk eller organiseret karakter. § 226 finder tilsvarende anvendelse.

§ 231. Har den, som skal dømmes efter §§ 228 eller 229, tidligere været dømt for nogen i disse bestemmelser omhandlet forbrydelse, eller

har han for en berigelsesforbrydelse været dømt til fængsel, kan straffen forhøjes med indtil det halve.

§ 232. Den, som ved uterligt forhold krænker blufærdigheden eller giver offentlig forargelse, straffes med bøde eller fængsel indtil 4 år.

§ 233. Den, som opfordrer eller indbyder til utugt eller stiller usædelig levevis til skue på en måde, der er egnet til at forulempe andre eller vække offentlig forargelse, straffes med bøde eller fængsel indtil 1 år.

§ 234. Den, som sælger utugtige billeder eller genstande til en person under 16 år, straffes med bøde.

§ 235. Den, som udbreder utugtige fotografier eller film, andre utugtige visuelle gengivelser eller lignende af personer under 18 år, straffes med bøde eller fængsel indtil 2 år eller under særligt skærpende omstændigheder med fængsel indtil 6 år. Som særligt skærpende omstændigheder anses navnlig tilfælde, hvor barnets liv udsættes for fare, hvor der anvendes grov vold, hvor der forvoldes barnet alvorlig skade, eller hvor der er tale om udbredelse af mere systematisk eller organiseret karakter.

Stk. 2. Den, som besidder eller mod vederlag gør sig bekendt med utugtige fotografier eller film, andre utugtige visuelle gengivelser eller lignende af personer under 18 år, straffes med bøde eller fængsel indtil 1 år.

Stk. 3. Bestemmelsen i stk. 2 omfatter ikke besiddelse af utugtige billeder af en person, der er fyldt 15 år, hvis den pågældende har givet sit samtykke til besiddelsen.

§ 236. Når nogen dømmes efter §§ 216, 217, 218, stk. 1, 222 eller 223, stk. 2, eller efter §§ 224, 225 eller 226, jf. en af fornævnte bestemmelser, eller efter § 232, kan der ved dommen gives den pågældende pålæg om ikke at indfinde sig i offentlige parker eller anlæg, på fælled, ved skoler og legepladser, ved opdragelseshjem, ved sindssygehospitaler og institutioner for personer med vidtgående psykiske handicap, i bestemt angivne skove og på bestemt angivne badeanstalter og strandbredder.

Stk. 2. Der vil derhos ved dommen kunne gives personer, der dømmes efter de i stk. 1 nævnte paragraffer eller efter §§ 228 og 229, pålæg om, at de ikke må lade børn under 18 år tage ophold i deres bolig eller uden politiets tilladelse selv tage ophold hos personer, hos hvem der opholder sig børn under nævnte alder. Pålægget gælder dog ikke med hensyn til børn, over for hvilke den domfældte har forsørgelsespligt.

Stk. 3. Når der er forløbet 3 år efter straffens udståelse, kan den dømte forlange spørgsmålet om ophævelse af et pålæg efter stk. 1 eller 2 forelagt retten. Begæringen fremsættes over for anklagemyndigheden, der snarest muligt indbringer spørgsmålet for retten. § 59, stk. 2, finder tilsvarende anvendelse. Afgørelsen træffes ved kendelse. Tages begæringen ikke til følge, kan den dømte ikke fremsætte ny begæring, før der er forløbet 3 år fra kendelsens afsigelse. Når særlige omstændigheder taler derfor, kan justitsministeren tillade, at indbringelse for retten sker før udløbet af denne frist.

Stk. 4. Overtrædelse af de i henhold til stk. 1 og 2 meddelte pålæg straffes med fængsel indtil 4 måneder.

**En kort redegørelse
for
bestemmelserne i straffestraftlovens kapitel 23 og 24.**

Straffeloven anvender ikke begrebet ”overgreb”. Straffelovens kapitel 24, der indeholder §§ 216 – 236, har overskriften ”Forbrydelser mod kønssædeligheden”. I praksis tales også (mere eller mindre i flæng) om sædelighedsforbrydelser, sædelighedssager eller seksualforbrydelser, når man skal karakterisere forbrydelser af seksuel karakter. Når man taler om sædelighedssager er det fordi, der er tale om handlinger, som støder an mod sædeligheden eller moralen. Det er dog på den anden side ikke sådan, at straffeloven i kapitel 24 gør endeligt op med ethvert brud på sædeligheden. Der kan sagtens forekomme handlinger, som støder an mod moralen i større eller mindre sammenhænge f.eks. i LM, uden at det dermed er strafbart.

Det bør endvidere bemærkes, at der sagtens kan fremkomme oplysninger om overgreb, som alligevel ikke straffes. Når sager ikke rejses af anklagemyndigheden kan det skyldes, at sagen er forældet. Forældelsesfristen for disse sager afhænger af strafferammen, dvs. den højeste straf, der kan idømmes, jf. nedenfor. Endvidere kan man ikke straffe børn under 15 år, jf. straffelovens § 15. I disse tilfælde vil der ikke blive rejst tiltale. Man straffer heller ikke den, der på gerningstidspunktet har været utilregnelig på grund af sindssygdom eller lignende, jf. § 16. Der kan i stedet blive tale om behandling. Om dette er tilfældet, vil dog normalt først blive afklaret under en straffesag mod vedkommende.

De relevante bestemmelser i straffeloven fremgår af bilag 1. Straffeloven indeholder kort beskrevet følgende bestemmelser af betydning for denne fremstilling:

Samleje ved anvendelse af vold (voldtægt) § 216,
Samleje ved anden ulovlig tvang § 217
Samleje ved udnyttelse § 218, § 219, § 220, § 221
Samleje med et barn under 15 år § 222, stk. 1,
Samleje med et barn under 12 år, § 222, stk. 2,
Samleje med en person under 18 år, der er betroet én, § 223, stk. 1,
Forførelse § 223, stk. 2
Anden kønslig omgængelse end samleje, § 224
Blufærdighedskrænkelser, § 232

Hertil kommer, at der i straffelovens kapitel 23 om forbrydelser i familieforhold er en bestemmelse i § 210 om straffen for samleje eller anden kønslig omgængelse med egne børn, børnebørn eller søskende.

Ud over disse bestemmelser indeholder straffeloven tillige bestemmelser om prostitution (§ 223a), rufferi (§ 228), forulempelse eller offentlig forargelse (§ 233) og fremstilling eller udbredelse af pornografi i erhvervsmæssig øjemed (§§ 234 - 235),

Det er ikke tanken at give en udtømmende beskrivelse af straffelovens bestemmelser. I det følgende fremdrages derfor blot nogle af hovedlinjerne i straffelovens kapitel 24 med særlig vægt på de bestemmelser, som skønnes at kunne have betydning i denne sammenhæng.

Af strafferammerne fremgår, at én af de groveste handlinger er voldtægt, men man kan også tvinge sig til samleje på anden måde end ved vold eller trussel om vold. Det er således også strafbart at anvende anden ulovlig tvang f.eks. true med at afsløre noget, som vil være ærekrænkende, eller som vedrører privatlivet. Det kan også være strafbart at opnå samleje, uden at der er tale om vold. Det kan f.eks. være tilfældet, hvis der er stor ubalance i forholdet mellem de 2 personer. Det kan være fordi forurettede er i en særlig tilstand, der gør det let at udnytte vedkommende, eller fordi forurettede på en særlig måde er afhængig af gerningsmanden, og gerningsmanden misbruger dette, f.eks. fordi gerningsmanden har en særlig betroet opgave i forhold til forurettede.

Det er strafbart at have samleje med børn under 15 år, uanset om barnet medvirker af egen fri vilje, og det er en skærpende omstændighed, hvis barnet er under 12 år, eller hvis samlejet opnås under anvendelse af tvang eller trusler, jf. § 227.

Det er ikke kun samleje, der er strafbart. Anden kønslig omgængelse end samleje, f.eks. berøring på kønsorganerne, straffes også, jf. § 224. Og det kan være strafbart, selvom der ikke er tale om nogen af delene, hvis forholdet må karakteriseres som blufærdighedskrænkelse, jf. § 232. Dette er et lidt upræcist begreb, men kan efter praksis blandt andet omfatte beføling, kys, slag i bagdelen eller afklædning. Begrebet går dog videre end dette og kan også dække f.eks. beluring eller seksuelt krænkende udtalelser. Det vil også kunne være blufærdighedskrænkelse at sende billeder eller tekster med seksuelt indhold, herunder hvis det sker elektronisk via internet, mobiltelefon eller lignende.

Det er uden betydning, om et forhold begås mod en person af samme køn. Det har ikke den store betydning for den strafferetlige vurdering, jf. § 225. Det er ikke afgørende, om gerningsmanden har fået gennemført sin handling. Forsøg straffes også, jf. straffelovens § 21. En person kan også straffes for medvirken, jf. § 23.

I tilfælde af, at en person begår og straffes for et seksuelt overgreb indeholder straffeloven i § 236 mulighed for rettighedsfrakendelse, dvs. pålæg om ikke at tage ophold bestemte steder eller forbud mod at have med børn at gøre, bortset fra den pågældendes egne børn.

**Notits
om
anmeldelsespligt og tavshedspligt**

1. Anmeldelsespligt.

I § 36 i Lov om Social Service findes en bestemmelse om, at den der får kendskab til at et barn eller en ung under 18 år fra forældres eller andre opdrageres side udsættes for vanrøgt eller nedværdigende behandling eller lever under forhold, der bringer dets sundhed eller udvikling i fare, har pligt til at underrette kommunen.

I medfør af § 35 i Lov om Social Service har socialministeren fastsat regler om, at en række personer i offentlig tjeneste eller hverv har pligt til at underrette kommunen, når de bliver opmærksom på, at et barn eller en ung under 18 år har behov for særlig støtte. Et sådant behov kan opstå på grund af seksuelt misbrug af barnet. Ansatte eller frivillige medarbejdere i LM er ikke omfattet af denne forpligtelse. Dog må det antages, at ansatte på skoler knyttet til LM er omfattet.

Der er ikke nogen regler om anmeldelsespligt, når det gælder voksne, der har været udsat for overgreb, og der er ikke nogen regler om straf for unkladelse af at anmelde forhold vedrørende børn.

Selvom man ikke har pligt til at anmelde et forhold og ikke kan straffes for unkladelse heraf, indebærer dette dog ikke, at der dermed ikke er nogen moralsk handlepligt. En sjælesørger kan ikke sjældent være den første, der får betroet oplysninger om et seksuelt overgreb.

Den, som bliver betroet oplysninger, som peger i retning af et strafbart forhold, bør ikke på egen hånd rette henvendelse til politiet med en anmeldelse. Er den, som har været udsat for overgrebet, over 18 år, bør vedkommende selv tage stilling hertil. Er den pågældende under 18 år, bør spørgsmålet drøftes med forældrene med mindre dette er udelukket, for eksempel fordi anklagen rettes mod dem. Afhængigt af barnets alder og modenhed er det dog vigtigt, at barnet orienteres og i fornødent omfang løbende inddrages i de beslutninger, som træffes. Det kan også være relevant at inddrage de sociale myndigheder. Hvis der er tale om et barn vil det som oftest være naturligt at melde forholdet til de sociale myndigheder, som herefter kan træffe de fornødne beslutninger, herunder om politianmeldelse og behandlingsmæssig bistand. Tavshedspligten for sjælesørgere sætter dog nogle grænser for handlemuligheden.

1.2. Særlige problemer ved sædelighedssager

Sædelighedssager indebærer en række problemer af samme karakter, som andre straffesager, men der er også en række særlige forhold, som i det væsentlige kun knytter sig til disse sager. I det følgende omtales kort de problemer, som knytter sig til sagerne.

Der vil normalt ikke være andre end forurettede og tiltalte, der kan udtale sig om hvilket forhold, de har eller har haft til hinanden. Den forurettede vil derfor ofte stå mere eller mindre alene med sin forklaring. Ofte kan gerningsmanden have forgrebet sig mod flere, men det kan være vanskeligt at finde frem til dem. Forurettede vil ofte være plaget af skyldfølelse, hvilket kan føre til, at forholdet først kommer frem flere år efter, og at forurettede har søgt at fortrænge detaljer samt undskylder og bortforklarer det skete. Også en lang række andre følelser som vrede, hævn, sorg osv. vil røre sig i den forurettede.

En politianmeldelse af forholdet indebærer op til flere afhøringer af politiet, hvor den forurettede vil kunne føle, at vedkommende ikke bliver troet, fordi der stilles mange kritiske og nærgående spørgsmål om meget intime forhold. Det vil ofte være smertefuldt at skulle gengive, men kan på den anden side være et vigtigt led i at komme videre i livet. Med mindre der er tale om et barn under 12 år (hvis forklaring kan optages på video og afspilles i retten) undgår man heller ikke at skulle møde og gentage det hele i retten, hvor den tiltalte ofte vil være til stede.

Som følge af, at der sjældent er andre, der har overværet overgrebet, kan bevisproblemer føre til, at en skyldig bliver frifundet. Der er forskel på at have ret og at få ret.

Det skal også nævnes, at der forekommer urigtige anmeldelser af seksuelle overgreb. Det kan blandt andet ske som en hævnakt, eller det kan være en stærk overbevisning som udslag af en sygelig fantasi eller i form af ”recovered memory”, som kan være en urigtig oplevelse af et overgreb, typisk fremkaldt ved hypnose. En urigtig anmeldelse vil normalt være strafbar.

Det ovenstående skal ikke opfattes som en advarsel mod at anmelde et forhold. Strafbare handlinger bør normalt ikke forties. LM har slet ikke nogen interesse heri, men den, der har været udsat for et overgreb, eller den pågældendes forældre, bør så vidt muligt inddrages, inden anmeldelse indgives af LM. Det er vigtigt, at være opmærksom på, at en anmeldelse ikke er afslutningen for den forurettede, men at det er begyndelsen på en som oftest meget smertefuld proces.

2. Tavshedspligt

Der gælder ikke særlige regler i lovgivningen om tavshedspligt for ansatte i LM, herunder for sjælesørgere. LMs egne uskrevne regler er, at ansatte i LM har tavshedspligt med hensyn til de betroelser eller

oplysninger om personlige forhold, som en ansat bliver gjort bekendt med. Det, som bliver betroet i sjælesorg, er således undergivet tavshedspligt.

I forhold til den, der oplyser at have været udsat for et overgreb, indebærer tavshedspligten, at det ikke er muligt at gå videre med oplysningen herom. Den, der betror sig, kan dog fritage sjælesørgeren for tavshedspligten. Det kan navnlig være tilfældet, hvis sjælesørgeren skal tage sig af sagen.

Tavshedspligten indebærer videre, at en sjælesørger ikke må videregive betroelser om begåede ulovlige handlinger eller kendskab hertil. Er der tale om en alvorlig forbrydelse, og er der nærliggende fare for, at den pågældende vil begå den samme forbrydelse igen, er det dog i praksis diskuteret, om der da er en pligt til at gå videre med en betroelse.

Hvis en sjælesørger beslutter at bryde tavshedspligten enten fordi vedkommende bliver løst fra den, eller fordi der er grunde, der vejer tungere end tavshedspligten, skal det sikres, at den, der har søgt sjælesorg, er helt klar over, hvad dette indebærer. Det må bero på omstændighederne, om en sådan fritagelse skal formuleres skriftligt.

En ansat forkynder eller missionær har i almindelighed pligt til at afgive vidneforklaring i retten om forhold, som den pågældende bliver gjort bekendt med i sin tjeneste. Retsplejelovens § 170 om vidnefritagelse for blandt andre præster i folkekirken eller andre trossamfund omfatter ikke ansatte i LM. Spørgsmålet om vidnepligt afgøres dog i sidste ende af den dommer, som skal dømme i sagen.

Notits om børneattester

1. Reglerne om børneattester

Reglerne om børneattester findes i [LOV Nr. 520 af 21/06/2005](#), som trådte i kraft 1. juli 2005. Loven indeholder en bemyndigelse til de enkelte ministerier til nærmere at afgrænse, hvem der er omfattet af pligten til at indhente børneattest. I tilknytning til loven er der derfor udarbejdet flere forskellige bekendtgørelser.

LM har søgt rækkevidden af lovgivningen afklaret ved henvendelse til kulturministeriet og flere andre ministerier. Det har imidlertid ikke været muligt at få et klart svar hos myndighederne om i hvilket omfang LM er omfattet af lovgivningen og de forskellige bekendtgørelser, der er udarbejdet. Det er derfor til dels uklart, hvilke grupper i LMs arbejde, der er omfattet af lovgivningens krav om børneattest. Hvis der modtages offentlig støtte til en aktivitet vil der dog normalt foreligge en bekendtgørelse med nærmere regler om indhentelse af børneattest. Det fremgår af afsnit 3, hvad der er besluttet i LM.

I lovens første år blev der udstedt knapt 200.000 børneattester. 19 ud af disse viste sig at være positive.

2. Hvad er en børneattest?

En børneattest er en særlig form for straffeattest, som giver oplysninger, om en person er straffet efter de bestemmelser i straffeloven, som vedrører seksuelle forhold til børn under 15 år.

En børneattest indeholder alene oplysninger om en eller flere af følgende typer af straffelovsovertrædelser: incest, samleje eller anden kønslig omgang med børn under 15 år, udbredelse eller besiddelse af børnepornografi eller blufærdighedskrænkelser over for børn under 15 år

Hvis en person er dømt for disse overtrædelser, vil det også fremgå af en almindelig straffeattest. Men efter en vis årrække vil dommene ikke længere stå på straffeattesten som følge af forældelsesreglerne. Disse forældelsesregler gælder ikke for børneattester.

Undladelse af at indhente børneattest kan i visse tilfælde straffes med bøde.

3. LM og børneattester

LMU er som medlem af og modtager af støtte via Dansk Ungdoms Fællesråd (DUF) undergivet særlige regler, og har derfor udarbejdet retningslinjer i overensstemmelse hermed. Det følgende gælder derfor ikke LMU. Der henvises i stedet til de særlige retningslinjer, der gælder for LMU.

Landsstyrelsen har besluttet, at der skal indhentes børneattest på alle, som er **lønnet af LM og ansat til at beskæftige sig med børn**. Børneattest på disse medarbejdere indhentes af LMs landssekretariat. Det kan således forventes, at der er indhentet børneattest på alle, der er lønnet af LM på landsplan, når det er en del af deres arbejde for LM at beskæftige sig med børn. Der er ikke indhentet børneattest på medarbejdere i LM, som ikke har det som en del af deres arbejdsbeskrivelse af beskæftige sig med børn.

Der skal endvidere indhentes børneattest på alle ledere, medarbejdere og medhjælpere over 15 år i LMs børnearbejde (**LM Kids**), som er begyndt efter den 1. juli 2005. Dette gælder såvel faste ledere, medarbejdere og medhjælpere i børne- og juniorarbejdet som ledere og medarbejdere på børne-, junior og ungdomslejre, og som er i direkte kontakt med børnene. Det gælder således som udgangspunkt ikke gæstetalere og køkkenpersonale. Det gælder både kvinder og mænd.

Ansvar for at indhente disse børneattester er placeret lokalt. Det indebærer, at den styrelse (kredsstyrelse, menighedsråd eller lignende), der har ansvaret for det lokale børnearbejde, har ansvaret for, at der indhentes børneattest på de personer, der er omfattet af kravet. Det er således vigtigt, at der føres opdaterede lister over de personer, der er indhentet børneattest på. LMs landssekretariat vil hvert år i august sende en besked herom til de lokale ansvarlige styrelser og lejrudvalg og minde om dette.

En børneattest indhentes ved at udfylde en særlig formular, som sendes til Rigspolicehøveden. Den særlige formular SKAL anvendes. Et eksemplar findes som bilag 5. Formularen kan også hentes på internettet på www.politi.dk/NR/rdonlyres/D45547E8-5DF6-4B39-B33F-7DE6BEDF84E8/0/P274_0905.pdf .

Vær opmærksom på, at den, der indhentes en attest på, skal give sit samtykke og have udleveret en kopi af side 2. Der skal gives samtykke til, at eventuelle oplysninger om strafbare forhold videregives til Luthersk Missionsforening.

Attesten skal indsendes senest 3 uger før den pågældende begynder på den opgave, der er tale om, således at attesten kan foreligge, inden opgaven påbegyndes.

Ansvar for at reagere på børneattesterne er placeret centralt på landssekretariatet. Som returadresse anføres derfor: Luthersk Mission, att. Landslederen af LM Kids, Industrivænget 40, 3400 Hillerød.

4. Hvad hvis en attest ikke er ren

Alle attester sendes direkte fra Rigspolitiet til LMs landssekretariat, hvor Landslederen af LM Kids, står for administration af ordningen. Dette indebærer, at ingen andre involveres. Dog vil landssekretæren og eventuelt det nedsatte udvalg blive involveret, hvis der modtages en attest, der ikke er ren. Der vil da blive reageret straks. Der foreligger en nærmere handlingsplan herom.

En person med en børneattest, der ikke er ren, kan ikke medvirke som leder, medarbejder eller medhjælper på lejre eller i LMs arbejde i øvrigt i det omfang denne medvirken indebærer direkte kontakt med børn eller unge.